

2023/1104

Hege Kylland

07.08.2023

B-sak: Oppfølging av rettigheter nedfelt i CRPD

Utvalgssaksnr	Utvalg	Møtedato
21/23	Rådet for mennesker med funksjonsnedsettelser	10.08.2023
16/23	Eldrerådet	10.08.2023
60/23	Utvalg 1 Planutvalget	15.08.2023
26/23	Utvalg 2 Oppvekst	15.08.2023
39/23	Utvalg 3 Næring og kultur	15.08.2023
22/23	Utvalg 4 Helse og velferd	15.08.2023
	Kommunestyret	

Saken gjelder

Oppfølging av rettigheter nedfelt i CRPD og Øvre Eiker kommune som «Menneskerettighetskommune». Saken fremmes for å informere om status i arbeidet, få innspill om ambisjonsnivå og retning for videre prioriteringer og arbeid.

Kommunedirektørens innspill til drøfting

- Hvordan skal Øvre Eiker vise i praksis at kommunen er en menneskerettighetskommune og en foregangskommune for oppfyllelse av CRPD?
- Universell utforming kan kreve ganske kostbare investeringer, hvilket ambisjonsnivå mener de folkevalgte at kommunen bør legge seg på?

Grunnlag for saken

Saken er en oppfølging av vedtaket i behandlingen av kommuneplanens handlingsdel 2023-26 i kommunestyret 14.12.2022, hvor det ble besluttet at: «Øvre Eiker kommune skal bli en rettighetskommune, etter modell fra Bergen sitt arbeid med «Menneskerettighets by». Det vil si at Øvre Eiker eksplisitt legger menneskerettighetene til grunnlag for vår virksomhet». Videre ble det samme dag besluttet at: «Øvre Eiker kommune skal være en foregangskommune i oppfølgingen av rettighetene for mennesker med nedsatt funksjonsevne nedfelt i CRPD. Som et ledd i dette skal kommunen prioritere universell utforming i tjenester og kommunens investeringer».

Dette vedtaket i kommunestyret var sammenfallende med Regjeringens beslutning om tiltak for å sikre at FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne gjennomføres og legges til grunn for alt arbeid som berører personer med nedsatt funksjonsevne i Norges kommuner. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har igangsatt et prosjekt om å øke kunnskapen om- og gjennomføringen av (CRPD) i kommunene, i perioden 2023-2025.

I forventningsbrevet fra Statsforvalteren for 2023 står det:

«Styrke rettighetene for mennesker med nedsatt funksjonsevne - CRPD

Kommunene skal iverksette FNs konvensjon om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i alle sektorer, men det er lite kunnskap om CRPD i kommunene. Kultur- og likestillingsdepartementet og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har derfor igangsatt et prosjekt fra 2023-2025, hvor statsforvalterne skal gi opplæring i konvensjonsrettighetene og hvordan gjennomføre dem i kommunene. Opplæring i rettighetene blir derfor en viktig oppgave i forbindelse med statsforvalternes samordnings- og veiledningsfunksjon i år og vi oppfordrer kommunene til å delta på opplæringen. Se CRPD-film her: [Film CRPD](#). En kort presentasjon finner du her: [grunnpresentasjoncrpd.pptx \(live.com\)](#). Bufdir har også laget en CRPD-veileder: [CRPD – Veiledning til FN konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne | Bufdir](#)».

Det overordnede samfunnsmålet er at personer med funksjonsnedsettelse oppnår selvbestemmelse, deltakelse og likestilling i tråd med CRPD. Konkret betyr dette at CRPD skal brukes aktivt i kommunene, i kommunens planstrategi, kommuneplanen og i maler for vedtak. CRPD skal være synlig i saksbehandlingen av saker som omhandler personer med funksjonsnedsettelse og være veiledende ved utforming og gjennomføring av kommunens tjenester til denne gruppen.

I februar utlyste Bufdir midler fra tilskuddsordningen; Tilskudd til tiltak for å bedre levekårene og livskvaliteten til personer med funksjonsnedsettelse. Øvre Eiker kommune søkte om tilskudd og fikk innvilget 400 000 for 2023 og 300 000 for 2024 til prosjektet «Helt innafor og med på laget». De innvilgede midlene er tildelt for å øke kunnskap og bevisstgjøring rundt oppfyllelse av CRPD og menneskerettighetene. Det er en viktig premiss at personer med nedsatt funksjonsevne er sentrale i prosjektet som skal gjennomføres i kommunen, særlig rettet mot personer med utviklingshemming. Dette gjøres gjennom brukerdeltakelse i prosjektgruppen som skal etableres tverrsektorielt og tett kontakt med Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne. Aktiviteter som vil være sentrale er opplæring av innbyggere, pårørende og ansatte gjennom møter/samlinger hvor de enkelte artiklene i CRPD vi bli gjennomgått og diskutert for å avdekke status, identifisere floker og finne løsninger for oppfyllelse av CRPD.

Øvre Eiker kommune har allerede iverksatt tiltak for oppfyllelse av CRPD gjennom sitt vedtak i sak 36/2023 i kommunestyremøte 22.03.2023 der det ble fattet følgende vedtak:

«Sett i lys av at Øvre Eiker kommune skal være en foregangskommune i oppfyllelse av CRPD anbefaler Kommunedirektøren at Øvre Eiker kommune endre praksis ved utstedelse av ledsagerbevis og fjerner kravet om aldersgrense på 8 år for å få innvilget ledsagerbevis».

Vurdering

Kommunedirektøren ser at oppfølgingen av vedtaket fra 14.12.2022 sammenstilt med krav fra Statsforvalter og prosjektet vi er forpliktet til å gjennomføre, vil være omfattende og systematisk arbeid i alle sektorer. Det kan være fornuftig å avgrense arbeidet, og i en start jobbe mer systematisk mot enkelte grupper av innbyggerne eksempelvis personer med utviklingshemming, som trenger mer kunnskap for å ivareta sine rettigheter.

Videre anbefales det at kommunen jobber videre med å bli en menneskerettighetskommune, men anbefaler i første rekke systematisk arbeid med å gjøre CRPD kjent, at vi følger opplæringene og forventningene fra Statsforvalter, og har oppmerksomheten rettet mot oppfyllelse av CRPD og være en foregangskommune i dette arbeidet i første rekke.

Det er også viktig å kartlegge behovet for universell utforming og sikre tilgang til kommunes lokaler, og sørge for at personer med nedsatt funksjonsevne får tilgang til valglokaler.

Konsekvenser for kommuneøkonomien

Det er vanskelig å anslå dette, tiltak for å sikre universell utforming er kostbart og vi kan ikke anslå dette nå. Det vil avhenge av en konkret kartlegging av manglende oppfyllelse av de ulike artiklene i CRPD og ambisjonsnivået for oppfyllelse og behovet for konkrete tiltak. I og med at vi har fått tildelt prosjektmidler har vi imidlertid mulighet til å sikre gjennomføringen av opplæringstiltak og tiltak for å sikre samordning. Når det gjelder universell utforming vil dette kunne være kostnadskrevenende tiltak som må prioriteres økonomisk.

Konsekvenser for miljøet

Ingen kjente konsekvenser for miljøet.

Sosiale konsekvenser

Inkludering og integrering av innbyggere i alle livssituasjoner og aldre, og hindre utenforskap.

Videre prosess

- Kommuneplanens handlingsdel 2024-2027

Vedlegg:

- 1 Styrking av rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne i kommunene